

zaaknummer 2014W1172

Datum beslissing: 19 november 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
tijdens zijn leven lid van de Congregatie der Fraters van Utrecht,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1

en

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
tijdens zijn leven lid van de Congregatie der Fraters van Utrecht,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2.

1. De procedure

Het klaagschrift, met bijlagen, is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 28 augustus 2014.

Op 25 september 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie der Fraters van Utrecht.

De griffie heeft voorts nog een brief d.d. 28 oktober 2014, met bijlage, ontvangen van mr. Weller.

Op 4 november 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt mondeling toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Weller.

Namens de Congregatie is verschenen [naam] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Klager was vanaf het vierde leerjaar leerling op [naam] school te [plaats], gelegen aanvankelijk aan [adres] (vierde leerjaar) en nadien (vanaf het vijfde leerjaar) aan [adres]. Beide aangeklaagden waren zijn leraar en/of hoofd van de school. In de periode 1964-1967 is klager seksueel misbruikt door aangeklaagden.

Ten aanzien van aangeklaagde 1:

Aangeklaagde was het hoofd van de school, maar gaf ook incidenteel lessen in de vierde klas waar klager in zat. Klager was het enige 'bruine jongetje' in de klas en werd veel gepest.

Aangeklaagde heeft klager regelmatig in bescherming genomen. Aangeklaagde was door de moeder van klager op de hoogte gebracht van de thuissituatie. Klager moest regelmatig pakketjes kleding voor zijn moeder wegbrengen - dat gebeurde 's morgens heel vroeg of vanaf 18.00 uur - en om die reden kwam hij vaak eerder op school of bleef hij na schooltijd nog even wachten op school.

Klager kreeg extra aandacht van aangeklaagde en werd aanvankelijk heel vriendelijk door hem benaderd. Klager was daar blij mee, maar gaandeweg heeft aangeklaagde zijn positie misbruikt en is het uitgelopen op seksueel misbruik.

's Morgens vroeg of in de middag na schooltijd werd klager meegenomen naar de kamer van aangeklaagde. Aangeklaagde hield dan een zogenaamde zindelijkheidsinspectie om te zien of klager zich wel goed had gewassen. Aangeklaagde begon met klager in zijn kruis te betasten en zijn blote geslachtsdeel te aaien. Aangeklaagde gaf aan dat dit hun geheim was en dat mannen onder elkaar dit zo deden, maar dat er niet over gesproken mocht worden. Klager werd ook tot een erectie gebracht. Hij moest ook zijn handen onder de toog van aangeklaagde doen en het geslachtsdeel van aangeklaagde vasthouden. Aangeklaagde liet dan zijn grote penis zien. Tijdens de eerste keer bij het aftrekken heeft aangeklaagde tegen klager gezegd: 'Kijk, je moet het zien als een koe die je moet melken en op dezelfde wijze moet je aan mijn penis trekken en dan komt er uiteindelijk melk uit'.

Ook sloeg aangeklaagde een keer zijn handen om het hoofd van klager en drukte hij klager met zijn gezicht en mond naar de penis van aangeklaagde. Van deze orale bevrediging was klager ernstig geschrokken. Aangeklaagde is toen klaargekomen.

Aangeklaagde was nooit helemaal naakt, hij had wel een ontbloot onderlijf. Klager moest hem masseren en aangeklaagde masseerde klager. Aangeklaagde had een soort olie en masseerde daarmee ook de anus van klager. Klager moest over het bureau van aangeklaagde hangen. Aangeklaagde heeft klager ook meermalen anaal verkracht. Klager schreeuwde dan van de pijn en kwam dan met bloed in zijn onderbroek thuis. Vóór de eerste verkrachting heeft aangeklaagde op het toilet klager met een slangetje dat aan een kraan hing een anale spoeling gegeven. Naderhand werd klager gedwongen om zelf naar het toilet te gaan en zich eerst anaal te spoelen, voordat hij door aangeklaagde werd verkracht.

Het is meerdere keren voorgekomen dat klager zijn hoofd afwendde of niet precies deed wat aangeklaagde wilde. Hij kreeg dan een klap tegen zijn hoofd, of werd soms ook hard aan zijn haren getrokken of op zijn blote billen geslagen. Aangeklaagde kon soms erg driftig worden. Klager was in het begin erg geschrokken van de grote penis van aangeklaagde, maar anderzijds was hij wel gesteld op de genegenheid die hij kreeg, hetgeen hij thuis van zijn vader moest missen.

Gaandeweg raakte klager echter zo verward, met als gevolg dat hij op school steeds slechtere cijfers haalde. Omdat aangeklaagde op de hoogte was van het feit dat de vader van klager bij een slecht rapport met de bullenpees straf zou uitdelen, heeft hij klager een blanco rapport

gegeven zodat klager dit zelf, met goede cijfers, kon invullen. Klager had dit in feite ook bij aangeklaagde afgedwongen, omdat hij er mee dreigde alles te vertellen aan zijn vader.

Voor de vijfde klas is klager verhuisd naar de afdeling aan [adres]. Ook in de jaren daar moest hij op de kamer van aangeklaagde komen. Het was een soort psychische druk waartegen klager geen weerstand kon bieden.

Het misbruik door aangeklaagde vond in het vierde leerjaar vrijwel wekelijks plaats, maar ook nog af en toe in het vijfde en zesde leerjaar van de lagere school.

Ten aanzien van aangeklaagde 2:

Op de afdeling aan [adres] was aangeklaagde het hoofd van de school. Aangeklaagde was door de moeder van klager ook op de hoogte gebracht van de thuissituatie van klager.

In de vijfde klas had klager de heer [naam] als leraar. Deze leraar ging om 17.00 uur naar huis. Veelal werd het toezicht daarna - klager bleef vaak tot 18.00 uur op school - overgenomen door aangeklaagde. In de zesde klas was aangeklaagde de leraar van klager.

Ook aangeklaagde was eerst erg vriendelijk voor klager en had veel aandacht. Hij was een soort tweede vader voor klager. Gaandeweg is ook deze aandacht uitgelopen op fors misbruik. In de schooljaren 1965 tot en met 1967 is klager regelmatig op de kamer van aangeklaagde seksueel misbruikt. Klager werd door aangeklaagde vrijwel over zijn hele lichaam geaaid en gezoend. Klager moest zijn broek uittrekken. Aangeklaagde heeft klager ook zeer veelvuldig oraal bevredigd. Ook omgekeerd heeft klager aangeklaagde vaak moeten bevredigen, met de hand, maar ook oraal. Het misbruik vond soms ook plaats in het omkleedlokaal van de gymzaal.

Klager is door aangeklaagde ook verkracht. Net als bij aangeklaagde 1 moest klager van te voren zijn anus schoon maken. Daarvoor werd een bruine rubberen bol met water gebruikt. Aangeklaagde is jegens klager nooit driftig geweest.

Klager is uiteindelijk zo desperaat geweest van het misbruik, dat hij voortdurend de wens had uit het leven te stappen. Als jongetje heeft hij vele malen aan het water gestaan van de [adres]. Hij was er lange tijd van overtuigd dat daar zijn leven zou eindigen, dat hij zou verdrinken en naar de hemel zou gaan, zonder lijden, pijn en angst.

Klager voelt zich wel schuldig omdat hij geen verzet heeft kunnen bieden aan de psychische druk. Anderzijds ziet hij zijn afhankelijkheid van aangeklaagden, waartegen hij niets kon beginnen als kind. En aangeklaagde 1 was soms ook erg hardhandig.

2.2 Klager is erg eenzaam geweest met zijn grote geheim en schaamde zich diep over al hetgeen er op de lagere school was gebeurd. Klager wist in feite niet meer of hij nou een man of vrouw was en heeft erg met zijn identiteit geworsteld in zijn pubertijd.

Op 21-jarige leeftijd is klager getrouwd met een jeugdvriendin. Dit huwelijk heeft niet lang stand gehouden, omdat klager bewust geen kinderen wilde gezien zijn misbruikverleden. Klager durfde zijn vrouw niet de ware reden te vertellen en seksueel leefden zij als broer en zus.

Klager had veel last van zenuwpijnen en kon niet als een normaal mens leven, onder andere ten gevolge van een niet beheersbare stoelgang. Klager had ten gevolge van het misbruik ook nog last van anale bloedingen. In 1982/1985 is hij na vele medische onderzoeken gedeeltelijk arbeidsongeschikt verklaard en heeft hij uiteindelijk ook het leger moeten verlaten.

Na zijn scheiding is klager naar [land] gegaan. Uiteindelijk is hij in 2006 volledig arbeidsongeschikt verklaard. Nog dagelijks heeft hij last van fysieke en psychische problemen. Klager is in [land] door vele artsen onderzocht en is thans nog onder behandeling.

2.3 Het doel van de klachtenprocedure is voor klager allereerst om een oprechte erkenning te krijgen van hetgeen hem is aangedaan. Door een gegrondverklaring van zijn klacht kan klager mogelijk wat aan zelfrespect hervinden en kan hij dit deel van zijn verleden afsluiten. Tot slot beoogt klager met de klachtenprocedure het verkrijgen van een financiële genoegdoening.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Provinciaal Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagden.

Ten aanzien van aangeklaagde 1:

Aangeklaagde heeft vanaf 1961 tot 1978 les gegeven op de [school] te [plaats]. Van 1962 tot 1966 was hij waarnemend hoofd van de locatie [adres]. Van 1966 tot 1972 werd hij waarnemend hoofd in de locatie [adres]. In de periode 1964 tot 1967 gaf hij telkens les in klas 4a.

In grote lijnen klopt de aanwezigheid van aangeklaagde op de plaatsen die in het klaagschrift genoemd worden. Alleen het laatste schooljaar 1966-1967 was aangeklaagde niet werkzaam op [adres], maar op de locatie van [adres].

Ondanks het gegeven dat er geen sprake is van steunbewijs en er tot op heden geen klachten jegens aangeklaagde naar voren zijn gebracht, wil de Provinciaal Overste de authenticiteit van het verhaal van klager geloven. Als de klacht door de Klachtencommissie gegrond wordt verklaard, dan zal dat onverkort worden overgenomen en zal het misbruik worden erkend. De Provinciaal Overste wil daarbij dan ook zijn oprechte excuses aanbieden voor hetgeen klager is aangedaan.

Ten aanzien van aangeklaagde 2:

Vanaf 1952 tot 1976 was aangeklaagde hoofd van de locatie [adres]. In de jaren 1965 en 1966 gaf hij les in de zesde klas.

In de vijfde klas heeft klager les gekregen van de heer [naam].

De Provinciaal Overste wil opnieuw zijn afschuw uitspreken. Ook in deze zaak zal een gegrondverklaring van de klacht worden overgenomen en zal het misbruik worden erkend. Daarbij worden oprechte excuses aangeboden voor hetgeen klager is aangedaan.

Er is hier wel sprake van steunbewijs, de verklaring van de heer [naam]. Verder zijn er echter geen meldingen tegen aangeklaagde bekend.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of

chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van beide aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De klachtencommissie acht aannemelijk dat klager door beide aangeklaagden gedurende een periode van 2 tot 3 jaar regelmatig en veelvuldig - gedurende een bepaalde periode bijna wekelijks - seksueel is misbruikt. Het misbruik begon aanvankelijk met het onzedelijk betasten van klager. Gaandeweg werd het misbruik ernstiger van aard en werd klager ook afgetrokken, oraal bevredigd en later ook anaal verkracht. Daarnaast moest klager aangeklaagden ook aftrekken en bevredigen, zowel met zijn hand als met zijn mond. Aangeklaagde 1 heeft daarbij ook het gebruik van enig geweld niet geschuwd.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Ten aanzien van beide aangeklaagden:

De verklaring van klager wordt ondersteund door de inhoud van de overgelegde verklaring van zijn zus, mevrouw [naam], d.d. 3 oktober 2014. Hieruit blijkt dat zij destijds, in de jaren '60, dikwijls getuige was van de uitlatingen en de woedeaanvallen van klager tegen hun moeder. Klager verweet moeder dat de beide fraters, die hoofden van de [school] waren, hun handen niet thuis konden laten en hem seksueel betastten. Dit werd door moeder echter verworpen als fantasie en als onwaar. De zus van klager verwijt dit haar moeder. Klagers zus kan zich herinneren dat klager, toen hij ongeveer 14/15 jaar oud was, een ontevreden persoon was. Klager heeft in zijn jeugd jaren tegenover zijn zus vele malen gesproken en geklaagd over zijn angsten en over de brutale uitspattingen van beide fraters.

Voorts heeft de Provinciaal Overste, zowel in zijn schriftelijke reactie (zie onder 3.) als ter zitting, verklaard de authenticiteit van het verhaal van klager te geloven en heeft hij daarbij zijn oprechte excuses aangeboden.

Voorts nog ten aanzien van aangeklaagde 2:

De Klachtencommissie heeft tot haar overtuiging laten meewegen de inhoud van de bijlage (klaagschrift) bij het formulier 'toestemming gebruik melding/klacht als steunbewijs' van de heer [naam] (bekend onder zaaknummer 2014W1215). In dat klaagschrift wordt door [naam] eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde geklaagd. Genoemde klacht vertoont gelijkenissen met de gebeurtenissen zoals door klager in de onderhavige klacht geschetst.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagden met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas ongeveer 10 jaar oud. Aangeklaagden waren, door hun functies, voor hem personen waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5 Gelet op het feit dat beide aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de

erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuyging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële genoegdoening kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de Congregatie der Fraters van Utrecht de klacht tegen beide aangeklaagden gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 19 november 2014 door:

mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, W.M. Veltman-Breddels en zr. J.G.M. Verwijs, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

mr. C.C. de Rijke-Maas,
voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.